

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
proprietarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Titvlvs XLIII. De Presbytero nondum baptizato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

***

TITVLVS XLIII.

De Presbytero nondum baptizato.

C A P U T I.

Ex Concilio apud (a) Compendium.

Si quis presbyter ordinatus deprehenderit se non esse baptizatum, baptizetur, & sacerdotum ordinetur.

N O T A E.

1. (a) **C**ompendium.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 1. & apud Burchardum lib. 4. Decreti, cap. 74. Ixonem Carnot, part. 1. Decreti, cap. 268. Gratianum in cap. si quis 60. 1. quæst. 1. & meminit Innocent. III, infra, in cap. veniens: id est in Synodo habita in palatio Regis Caroli apud Compendium. Unde textus hic reperitur inter Capitularia Caroli lib. 6. cap. 93. in hac verba: *Si quis presbyter ordinatus deprehenderit se non esse baptizatum, & ordinetur iterum, & omnes, quos prius baptizavit. Illa autem verba: Et omnes, quos prius baptizavit, justè omituntur in præsenti a Raymundo, licet a Decretistis referantur; quia baptizatus non accipit gratiam à ministro, sed ab ipso sacramento; ideo à quoconque, etiam Judæo, vel Pagano administratus, dum sub debita, & legitima forma, & cum intentione faciendo quod Ecclesia facit, iterari non debet: quod & cau-*

tum video in ipsis Capitularibus lib. 5. capitulo 44: ibi: *Si quis baptizatus est a presbytero non baptizato, & sancta Trinitas in ipso baptismo invocata fuit, baptizatus est, sicut Sergius Papa dicit impositione vero manus indiget. Gregorius Episcopus Roman. & Joannes Sacellarius sic sententia Ubi pro Gregorio legendum est, Georgius, ut in ipso Concilio Compendienti habetur. Gregorius hic, & Joannes Sacellarius fuerunt Legati Stephani Papæ ad Pipinum, quorum ipse Stephanus meminit in epistola 3. Codicis Carolini, quem edidit Gregorius. Underecte Raymondus omisit in præsenti ea verba: Et omnes, quos ipse baptizavit. Quia illi nullo modo sunt rebaptizandi, ex proximè dictis; immò omnia gesta ab ipso Presbytero non baptizato, ob publicam utilitatem sustinentur, argumento textus in L. Barbaris, de officio Pretor.*

Commentarium hujus textus dabimus infra, cap. 3.

C A P U T II.

Innocent. III. Episc. (a) Cremonensi.

Apostolicam Sedem consulere decrevisti. Et infra: Inquisitioni tua taliter respondemus: Presbyterum, quem sine unda baptismatis extremum diem clausisse significasti, quia in sanctæ matris Ecclesiæ fide, & Christi nominis confessione perleveravit, ab originali peccato solutum, & coelectis patræ gaudium esse (b) adepsum assentamus incunctanter. Lege super octav. lib. August. de (c) civit. Dei, ubi inter cætera legitur: Baptismus invisibiliter ministratur, quem non contemptus religionis, sed terminus necessitatis excludit. Librum etiam (d) D. Ambrosii de obitu Valentinianni, idem afferentis revolve. Sopitis igitur quæstionibus Doctorum, Patrum sententias teneas, & in Ecclesia tua juges preces, (e) hostiasque Deo offerri jubeas pro presbytero memorato.

N O T A E.

1. (a) **C**remon.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc titul. cap. 2. sed ut notavit Ant. Augustin. in notis ad hunc textum, legendum est, Innocent. III. nam Decretales epistolæ Innocentii III. tantum reperiuntur in tercia aut quarta collectione, juxta ea, quæ adduxi in appa-

ratu ad hæc commentaria. Innocentius II. antea Gregorius dictus, monachus Benedictus, electus fuit in summum Pontificem die xiv. Februario anno 1130. ut referunt Baronius, & Coriolanus in eodem anno, Ludovic. à S. Carolo in Biblioth. Pontif. lit. I. Cremonæst in plaga occidentalí, climate septimo, ac regione salubri gaudet; sed protendens oblique in longitudinem à Me-

à Meridie ad Septentrimonem, & in latitudine ab ortu ad occasum, spatio passuum circiter bis mille quingentorum : de cuius situ, & origine, & amplitudine plura tradit Andreas Scorus in *sternerio Italiae*, lib. 1. fol. 216. jam olim Ecclesia Cathedrali decorata erat ; siquidem Eustachius ejus Praeful subscriptis Synodis Romanis 3. & 6. sub Symmacho, ut refert Carolus à S. Paulo in *Geograph. sacr. fol. 62.*

2. (b) *Esse adeptum.*] Unde cognoscitur, falsam esse sententiam existimantium, non dari beatitudinem ullam usque ad finem mundi, & per consequens nec iudicium particolare cuiuslibet decedentis ; quam expressius damarunt Benedictus XI. in extravaganti relata à Castro *adversus heres, verbo Beatus.* Eugenio Papa in Concilio Florent. *eff. ubi.* Eam refellunt latè Bellarminus de *Beatiudine lib. 1.* Serarius *lib. 1. contra Puvinum, cap. 1. & 2.* Theoph. Raynaud. *tom. 2. in tract. Christus Iudex, cap. 6.*

3. (c) *De civitate Dei.*] Sententia, quam in praesenti innocentius Augustino tribuit, non reperiatur in illo ex libris 22. quos S. Doctor scriptit de civitate Dei ; extat tamen in lib. 4. de baptismō *contra Donatistas, c. 22.* & refertur in cap. baptismi *vicem, cap. non dubio de consecr. dist. 4.* & citatur à D. Bernard. *epist. 77.* & etiam lib. 1. de anima & ejus orig. *cap. 11.*

(d) *B. Ambrosii.*] In monodia Valentin. ferè in fine, cuius verba statim dabimus.

4. (e) *Hostias Deo.*] Non levis controversia est apud Interpretes, immò & apud Ecclesias PP. utrum Mīla sacrificium pro catechumenis offerri possit ; ac eorum anima incruento hoc sacrificio juvari valeant ? Negant ulla ratione prodesse hoc sacrificium catechumeni. S. Chrysostomus *homil. 3. ad Philipp.* ferè in fine, verbis illis, post præmissam summam hujus sacrificii utilitatem erga defunctos, quam ab Apostolis edocta est Ecclesia. Noverant (Apostoli) hinc mulum ad via funeris lucri accedere, mulum utilitatis. Eo enim tempore, quo universus populus statim omnibus pansi, ac coetus sacerdotalis, & illud horrorem venerans, plenum incutens sacrificium, quomodo Deus non placabimus pro istis orantes ? Atque id quidem de sis, qui in fide discesserunt. Catechumeni vero neque hac dignarunt consolacione, sed omni auxilio sunt desituti, uno quodam excepto. Quare vero hoc licet pauperibus pro ipsis dare, atque hinc aliquid recipiunt refrigeratione. Tult enim Deus nos nobis munus auxilium offeramus. Ecquid enim aliud causa sit, quamobrem pro pace, & bono mundi statu precari iussis ? quamobrem pro omnibus ? Nam sic quidem inter omnes sunt etiam latrones sacrilegi, fures, atque alii sexcentis scatenes malis : & tamen pro omnibus precamur : erit enim fortasse quedam

C O M M E N T A R I U M.

Virtute baptismi flaminis eodem modo, ac ratione fluminis hominem justificari, ac per consequens salvati posse docetur in cap. 3. *bac. tit.* & ita catechumenum in catechesi decedentem salvati, latè probavi lib. 3. *Concil. Illib. cap. 60.* ubi exponit Mendoza caput *catechumenum*, de consecr. dist. 4. Exibi adductis praesens commentarium petendum est.

5.

C A P U T III.

Innocent. III Ferrariensi (a) Episcopo.

Veniens ad Ap. Sed. dil. filius lator praesentium, lachrymabili nobis insinuatione monstravit, quod cum per singulos ordines usque ad gradum sacerdotii ascenderet, comperierit tandem pro certo, quod non fuerit secundum formam Evangelii baptizatus. Unde nos eum per ven. f. n. (b) Tuscul. Episcopum ritè fecimus baptizar ; & cum super ordinibus coram nobis fuisset diutius disputatum, quidam in eam de-

I i i 4

clinaverunt

clinaverunt sententiam, ut cùm baptismus sit fundamentum sacramentorum, ante susceptionem baptismi non suscipiat aliud sacramentum: quoniam ubi fundamen-
tum non est, superædificari non potest. Porro cùm quis non solum per sa-
cramentum fidei, sed per fidem etiam sacramenti efficiatur procul dubio mem-
brum Christi; & qui Christum habet per fidem, etsi baptismum non habeat, ha-
bet utique fundamentum, præter quod aliud poni non potest, quod est Christus
Iesus, superædificari posse videtur, sicut salutifera opera, sic & quælibet Ecclesi-
stica Sacra-
menta, cum illud non sit generaliter verum: neque de novis, neque de
veteribus sacramentis, quod baptismus sit fundamentum illorum: quoniam & la-
cramentum conjugii, & (c) Eucharistia à non baptizatis recipi potest. Præterea
sacramentum Ordinis, non solum Pontificis, sed Sacerdotalis etiam, & Levini, ex
institutione sua præcessit baptismum, per quod forsitan videtur, quod ante bap-
tismum hujusmodi ordines possent rite conferri, maximè his qui baptizati credun-
tur. Quia verò in Concilio apud Compendium legitur constitutum: Si quis pes-
byterorum ordinatus deprehenderit se non esse baptizatum, baptizetur, & iterum
ordinetur. Nos circa latorem præsentium in hoc dubitabili casu quod turius est se-
quentes, mandamus quatenus ipsum per singulos ordines usque ad sacerdonium
promovere procures, & permittas eum in sacerdotio ministrare, quia non intel-
ligitur iteratum, quod ambigitur esse factum; nec male de sacramento sentitur,
cum illud non religionis contemptus, sed articulus necessitatis excludit. Et certe
de illo, qui natus de Christianis parentibus, & inter Christianos est fideliter con-
versatus, tam violenter (d) præsumitur, quod fuerit baptizatus, ut hæc præsumptio
pro certitudine sit habenda, donec evidentissimis forsitan argumentis contrarium
probetur.

N O T A.

(a) *Ferrariensi.*] Ita etiam legitur in tertia col-
lectione, sub hoc tit. cap. unicus. Hugoni vi-
delicet, qui Ferrariensem Ecclesiam rexit ex anno 1196. usque ad annum 1212. ut refert Vghel-
lius tom. 2. *Italia Sacra*, fol. 576. De Ferrariensi
Ecclesia egi in cap. cùm M. de consti.

(b) *Tusculan.*] Nicolaum videlicet. De Tus-
culana Ecclesia egi in cap...

(c) *Eucharistia.*] Materialiter, non fructuosè,
exponunt repetentes hic: sed verius est, etiam hæc
verba afferri in vim disputationis pro opinione
eorum, qui tenebant, baptizatos baptismo fla-
minis posse recipere alia Sacra-
menta. Conjugii
videlicet, Ordinis, & Eucharistia, ut exposue-
runt Lugo de *Eucharist.* dist. 13. sect. 1. Henao
eodem tract. dist. 14. sect. 4.

(d) *Præsumitur.*] Licet quis baptizatus non
credatur Alciatus lib. 4. de *præsumpt. cap. 1.* Acu-
na in cap.. Tamen cum inter catholicos natus &
educatus est, creditur baptizatus, ut docent ultra
congeitos à Barbosa hi, Gregorius Lopez
in l. 3. tit. 4. part. 1. gloss. 4. Alexand. Ambrofin.
de *immunit.* Eccles. cap. 7. de *affassinis num. 3.* ideo-
que in Tribunalibus S. Inquisitionis talis in ha-
resim lapsus punitur. Cantera qq. crimin. cap. 1.
num. 5. Carea de offic. Inquisit. 2. p. tit. 1. de
heresi, Vela de delictis, cap. 14. num. 4. Ricciulus
de jure person.

C O M M E N T A R I U M.

(e) *Q*uo modo ecclæm baptismō aperiri dicitur
in cap. 3. §. sicut, §. sed adhuc, cap. penult.
de baptism. sic ad alia sacramenta veluti ianquam
baptismum esse, constat ex cap. præter, §. penult.
32. dist. cap. si quis confugerit 32. cap. si quis per
egnorantiam 59. 1. quest. 1. & qui peream ingressus
Eccleiam non est, ad ordines ascendere non

poteat, nec etiam alia sacramenta recipere. Con-
cilium Florentin. in *decret. union.* ibi: *Primum*
omnium sacramentorum locum tenet sanctum Bap-
tisma, quod vita spiritualis ianna est; per ipsam
enim membra Christi, ac de corpore efficiunt Ecclesie. Ficit ratio adducta à D. Thomæ 3. p. qnqst.
35. artic. 3. in corpore, his verbis: *Nihil potest*
aliquis recipere, nisi recipivit potentiam non
habet: per characterem autem baptismatum effici-
tur homo recipiens aliorum sacramentorum; unde
qui characterem non habet, nullum autem sacramen-
tum recipere potest; & si characterem ordinis bap-
timalem characterem præsupponit: cum enim bap-
tismus sit generatio spiritualis, qui non est genus in
*Ecclesia, quomodo poterit cum aliis fideliis ad spi-
ritualia concurrere.* Unde certa, & indubitate est
sententia, que in præsenti Innocentio III. tan-
tum probabilis vifa est, tum ob auctoritatem
Concilii Florentini, tum ob communem
consensum Thologorum, qui Innocentium se-
quuti sunt, asserentes, non baptizatum incapaci-
tem esse ordinationis, & ceterorum sacramen-
torum. Probat Hallierius de *sacris etc.* cap. 3.
fol. 322. Nec obstant fundamenta contraria
sententia ab Innocentio in præsenti expensa.
Non primum, pro cuius solutione dicendum
est, non baptizatum per fidem Christi mem-
brum fieri, quantum ad adhesionem interio-
rem Christo, qua sufficit ad meritum, & pri-
vatum cujuslibet Christiani statum; non autem
quantum ad adhesionem cum Christo exterio-
rem, & in ordine ad totum corpus Ecclesie,
cujus omnia membra exteriori sacro signo in
unum corpus Ecclesie, seu testera aliqua con-
federantur, & spirituali signaculo per illud sen-
sibile signum animæ impremissum, jus ad reliqua
sacramenta, & communia Ecclesie bona for-
tiuntur. Licet enim quoad remissionem pecca-
ti originalis, & ut homo salvari possit, æquals
sint baptismus fluminis, flaminis, & sanguinis;

tamea

tamen in aliis differunt, veluti quia in baptismis flaminis, & sanguinis non datur essentia sacramenti; nam in eis nulla adest verborum forma, ut in baptismo fluminis: nec in baptismis flaminis adest lignum externum sensibile, ut in fluminis baptismis, quod est sacramentum, cap. unic. §. una verò, de sacra unitate cap. ad abolendum, de hereticis. Trident. sess. 7. de sacram. can. 1. Deinde quia baptismus fluminis, seu sanguinis non imprimet characterem, ut facit baptismus aquæ. Trident. sess. 7. can. 9. probat Hurtado de vero martyrio tract. 7. refol. 40. Deinceps quod nec martyrium, nec contrito sunt janua Sacramentorum, sicut baptismus aquæ. Trident. sess. 14. cap. 2. nec excludunt necessitatem recipiendi baptismum aquæ si haberi potest, cap. catechumenum 37. de consecr. dist. 4. Unde cap. 10. actuum Apost. refertur, Cornelium justificatum postea receperisse baptismum: unde licet per baptismum fluminis quis justificetur, non tamen ideo potest alia sacramenta recipere: nec etiam Eucharistia, aut matrimonii exempla in praesenti adducta quicquam faciunt; nam matrimonium cum habeat naturam contractus, non ut sacramentum, sed ut contractus juris gentium, etiam apud Infideles datur. Eucharista etiam materialiter, & de facto ab eis recipi potest; sed non licite, & fructuose, quod probat D. Basilius homil. 13. seu in exhortatione ad baptismum, illustri exemplo Israëlitici populi, qui neque aquam depetra bibere, neque coelestem panem manducare potuit donec mare rubrum, baptismi figuram, pertransisset, ibi: *Nec unquam ille ex spirituali petra bibisset, nisi ex figura baptizatus fuisset: nec tibi aliquis veram potionem, nisi verè baptizato præbebit: panem Angelorum ille post baptismum manducavit; tu autem quomodo viventem comedes panem.* nisi sumpto prius hoc Sacramentum? Denique talum est, Diaconalem, vel Sacerdotalem ordinem prius institutum fuisse, quam baptismum; nam licet aliqui Theologi Scholastici sententia, hoc sacramentum, quatenus & materiâ, & formâ constat, non fuisse ante resurrectionem institutum, quam sententiam probabilem esse sentit D. Thomas 3. p. q. 73. artic. 5. ad 4. Cano lib. 3. de locis, cap. 5. & probat Rupertus lib. 8. in Joann. cap. 3. verior tamen sententia est, sacramentum baptismi ante Christi mortem institutum fuisse, immò & Apostolos eo tempore illum ministrasse, ut docerunt Theologi cum Magistro, & ibidem D. Thomas q. 1. artic. 5. alii relati à Vazquez 3. p. in 3. disput. 140. cap. 3. & declarat D. Augustinus tract. 5. in Joannem, dum docet, homines post baptismum Joannis suscepimus, iterum baptismi Christi baptizatis fuisse: & ita Judam baptismum Christi suscepimus. Etiam id probatur ex cap. 3. D. Luca, cap. 1. D. Marc., ubi refertur, D. Joannem differentiam constituisse inter suum baptismum, & baptismum Christi, dum ajebat: *Ego quidem baptizo vos in aqua.* Et ut de Christo loquitur, ait: *Ipsos baptizabitis in Spiritu sancto, & agne.* Quæ verba, agne, adiecit ad denotandam gratiam, & virtutem interiorē baptismi. Illud tamen ex sacra Scriptura, aut aliqua Ecclesiæ definitione non liquet, quo tempore Christus baptismum instituerit. Illa tamen communior sententia est,

qua docet, hoc sacramentum fuisse institutum eo die, quo Christus Dominus baptizatus fuit, ut docent Magister in 4. dist. 3. D. Thomas communiter receptus 3. p. q. 66. artic. 2. & idem colligitur ex D. Ambrolio lib. 2. in Lucam, cap. final. Hieronymo in dialogo contra Luciferianos, n. 12. Damasceno lib. 4. de fide, cap. 10. & fuit detur ex eo, nam statim baptizato Christo. Joannes etiam ab ipso Domino baptizatus fuit, ut docet D. Hieronymus super Matthei, cap. 3. ubi ait, Christum à Joanne in aqua iolum baptizatum fuisse; Joannem verò à Christo in Spiritu: at baptismus in spiritu à Christo institutus est pro sacramento: ergo fatendum videtur, ab eo tempore baptismi sacramentum fuisse institutum; & ita non recte argubant, qui assertabant, Sacerdotalem, vel Diaconalem ordinem prius institutum fuisse à Christo Domino, quam baptismum: & per consequens manet pro comparato, non baptizatum invalidè sacramentum Ordinis recipere, & ita esse baptizandum, & denuo ordinandum.

Sed in hac parte exponendi sunt duo cap-
Exponun-
canon. 19. Conciliu Nicen., in illis verbis: *De Concil. Ni-
Paulinistis. qui deinde ad Ecclesiam coniugarent, can. & 14.
statusum est, ut in omnino rebaptizentur: si quis
verò tempore præterito in cleri orum numero erant,
si quidem à culpa, & reprehensione alieni vii fuerint,
rebaptizati ordinantur a catholicis Ecclesie
Episcopo: si verò examinatio eos non esse apatos de-
prebeniat, deponentes oportet.* Ex quibus ultimis
verbis deducitur, non baptizatos, & ordinatos
esse baptizandos; & si quoad Ordinis exerci-
tum eos non esse apatos Episcopus deprehendat,
eos deponendos esse: igitur quia validè fuerant
ordinati, alias quomodo deponendi erant? Cui
difficultati Theodor. Balsamon. in notis ad ip-
sum canonem duplice modo satisfieri posse existi-
mat. Primo depositionis nomen ibi accipiendo
ab aliquo gradu, quem non habebant; sed quia
repellantur ab eo, ad quem ascendere iterum vo-
lebant. Secundo aut posse ea verba accipi de
depositione post baptismum, & iteratam ordina-
tionem ab Episcopo Catholicō facientiam; quo
casu propriè & strictè depositio dari potest.
Secundus est canon 14. Concilii Matiscon. I.
in illis verbis: *Ut Iudei à cena Domini usque ad
primam diem post Pascha, secundum editum bo-
na recordationis Domini Childeberti Regis, per
plateas, atrijs, quasi insultationis causâ, de-
ambulandi licentia denegetur, & ut reverentiam
cuncti Sacerdotibus Domini, vel Clericis impen-
dant, nec ante Sacerdotes confessum, nisi ordinatis,
habere presumant.* Qui hoc facere fortasse præ-
sumperent, à iudicibus locorum, prout persona fuerit,
disfringantur. In quibus dum docetur, ne Iudei
ante sacerdotes confessum habere præsumant,
nisi ordinati, videtur supponi. Iudeos posse ordi-
nari, & per consequens non præcedente baptismis
sacramentum Ordinis recipi posse. Pro cuiusca-
nonis expositione existimo, in eo verbum illud, or-
dinari, non accipi pro initiatis majoribus, aut mi-
noribus ordinibus ecclesiasticis, sed potius pro
Iudeis ordinatè confessum habentibus: & si di-
camus eos gradu aliquo ordinatos esse, suppos-
endum erat fuisse baptizatos.